

A 1901/UKK

Tekijä Keskiryhmä
Käsittelijä Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta

Jäsen ehdotus tulevaisuuden kiertotalouskirjastoista**Ehdotus**

Keskiryhmä ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se käynnistää pohjoismaisille kirjastoille ja muille toimijoille tarkoitetun tiedonvaihto-ohjelman, jolla edistetään kiertotaloutta.

että se johtaa korkean tason keskusteluja tarpeesta sisällyttää kiertotalous osaksi pohjoismaisten kirjastojen tehtävää.

Taustaa

Nykyisten lineaaristen materiaalivirtojen muuttaminen kiertotalousjärjestelmiksi on täysin välttämätöntä, jotta luonnonvarojen kokonaiskulutusta voidaan vähentää. Uusiokäyttö, korjaaminen, kunnostus ja kierrätys pidentävät materiaalin elinkaarta, mikä vähentää huomattavasti ympäristö- ja ilmastovaikutuksia. Tällä tavoin kiertotalouteen siirtyminen on tehokas työkalu maailman kestävyystavoitteiden saavuttamiseksi, Pohjolan vision toteuttamiseksi ja kansallisten kestävyystavoitteiden täytöönpanemiseksi.

Perinteinen pohjoismainen vahva ja pitkään toiminut mutta usein huomiotta jäävä jakamistalouden laitos on kirjasto. Kirjastoihin on kerätty ilmaiseksi saatavaa aineistoa kaikkien käyttöön, jolloin lainattavan materiaalin käyttöaika pitenee yksilölliseen omistamiseen verrattuna. Kirjastot on usein sijoitettu strategisesti kaupunkien ja kylien keskustoihin, missä niiden saavutettavuus on paras mahdollinen.

Vaikka kirjastojen ydintehtävänä on ja tulee jatkossakin olla kirjallisuuden ja muun aineiston tarjoaminen vapaan sivistystyön käyttöön, suurin osa Pohjoismaiden kirjastoista on viime aikoina laajentanut toimintaansa myös muihin lainaus- ja jakamispalveluihin. Tämä johtuu osittain toiminnan laajentamistarpeesta sen myötä, kun digitaalisuus on vähentänyt kirjojen lainaamista. Suuntausta tukee myös kuluttajien kas-

vanut kiinnostus jakamistalouteen. Osloon kaupunginkirjastolla on oma ompeluosasto, joka on syntynyt Makerspace-liikkeen kanssa yhteistyössä.¹ Helsingin kaupunginkirjastosta voi lainata paitsi ompelukoneita myös työkaluja.² Malmössä Hyllien kirjastoon perustetaan muun muassa korjauspaja.³ Monia muitakin esimerkkejä on.

Kiertotalouteen siirtymiseen tarvitaan kaikkien yhteiskuntasektoreiden työtä saman päämäärän eteen. Kirjastojen kohdalla tämä tarkoittaisi lähinnä sitä, että muidenkin resurssien käyttö tulisi yhtä vakiintuneeksi kuin lainattavan aineiston. Johdonmukaisena seurauksena voisi olla kansalaisten tietoisuuden lisääntyminen omista kulutustavoistaan, jolloin he muuttaisivat käyttäytymismallejaan. Jotta tämä siirtyminen olisi mahdollinen, tarvitaan muun muassa kiinnostusta, osaamista, kansalaisten yhteistointia ja hyvien kokemusten jakamista kirjastojen kesken. Tiivis yhteistyö yhteiskunnan kanssa on myös tärkeää, jotta kirjastojen uudet toiminnot eivät haittaa kirjastojen lähellä jo tehtävää hyvää kiertotaloustoimintaa, kuten vaatteiden tai urheiluvälineiden lainauspisteitä tai vapaa-ajan keskuksia.

Pohjoismaisella yhteistyöllä on tärkeä rooli siltana, kun hyviä kokemuksia jaetaan ja toimitaan inspiraation lähteenä innovaatiolle ja luovuudelle. Koska monet kirjastot ovat jo osoittaneet halunsa stimuloida kiertotaloutta, olisi erityisen myönteistä, jos Pohjoismaiden ministerineuvosto ottaisi aktiivisen roolin ja jakaisi hyviä kokemuksia myös muille kirjastoille ja johtaisi korkean tason keskustelua asianomaisten tahojen kanssa tarpeesta laajentaa Pohjolan kirjastojen tehtäviä. Mitä tämä uusi rooli merkitsee kirjastonhoitajien koulutukselle? Monet kirjastot auttavat asiakkaitaan jo digiratkaisuillaan; tulisiko tämän koskea myös kiertotaloutta? Voitaisiko kirjastojen jakamispalvelut sisällyttää laajemmin koulutoimeen? Kuinka kirjastoista voisi tulla jakamistalouden innovointipisteitä?

Kirjastoilla on jo nyt perinteisesti vankkaa tietoa ja kokemusta luetteloinnista ja logistiikasta. Ne ovat kansanvaltaisia laitoksia monine kävijöineen. Kehittäkäämme tältä pohjalta pohjoismaisia kirjastoja kiertotalouteen siirtymisen solmukohdiksi.

---

¹ <https://www.tekstilaksjonen.no/deichman>

² <https://www.hel.fi/uutiset/sv/helsingfors/biblioteket-ar-delningsekonomins-pionjar>

³ <https://www.mynewsdesk.com/se/malmo/pressreleases/malmoes-naesta-bibliotek-byggs-i-hyllie-i-spektakulaert-kvarter-med-fokus-paa-haallbarhet-och-delningsekonomi-3132287>

Pohjolassa 14. tammikuuta 2022

Abbas Razvi (RV)
Anders Adlercreutz (rkp)
Anders Eriksson (ÅF)
Arman Teimouri (L)
Bertel Haarder (V)
Edmund Joensen (sb)
Erling Bonnesen (V)
Guðmundur Ingi Kristinsson (Flf)
Hafþís Hrönn Hafsteinsdóttir (Flf)
Hanna Katrín Friðriksson (Vr)
Heidi Greni (Sp)
Jaspur Langgaard (sb)

Jenni Pitko (vihr.)
Jouni Ovaska (kesk.)
Kathrine Kleveland (Sp)
Kjell-Arne Ottosson (KD)
Kjerstin Wøyen Funderud (Sp)
Linda Modig (C)
Magnus Ek (C)
Mikko Kinnunen (kesk.)
Ola Elvestuen (V)
Pekka Aittakumpu (kesk.)
Simon Holmström (HI)